

До величезного Купола Конрада я стрибаю сірою курною поверхнею. Його шлюз, підсвічений червоними ліхтарями, ще страх як далеко.

Коли на тобі сотні кілограмів, бігти важко — навіть за умов місячної гравітації. Та коли твоє життя висить на волосині, мимоволі вражаєшся своїм здібностям.

Боб біжить поряд. Я чую по рації його голос:

— Дай-но приєднаю свої балони до твого скафандра!

— Тоді ти теж загинеш.

— У тебе величезний витік, — кричить він. — Я бачу, як із твоїх балонів витікає газ.

— Дякую за підбадьорення.

— Тут я ВК-спеціаліст, — каже Боб. — Зупинися негайно, я маю зробити крос-з'єднання!

— Ні! — я продовжую бігти. — Перш ніж спрацювала сигналізація про витік, щось клацнуло. Значить, зносився метал. То, напевно, був клапанний блок. Під час спроби крос-з'єднання ти проб'єш свою лінію.

— Я згоден піти на такий ризик!

— Але я не дозволю тобі. Повір мені, Бобе, я знаюся на метали.

Я переходжу на довгі, просто довжелезні стрибки. Це схоже на сповільнену зйомку, але інакше з усім цим

вантажем просто не виходить. Мій проєкційний дисплей сповіщає про те, що до шлюзу залишається п'ятдесят два метри. Я дивлюся на показники табло, що в мене на руці. Запаси кисню тануть просто на очах. Тож я вирішую на це не дивитися.

Довгі стрибки роблять своє діло. Я мчу на шаленій швидкості й навіть залишаю позаду Боба, хоча він досвідчений спеціаліст із відкритого космосу. Секрет простий: щоразу, коли нога торкається поверхні, додаєш трохи прискорення. З іншого боку, кожен такий стрибок — це небезпека. Один хибний рух — і полетиш обличчям додолу. Скафандри для виходу у відкритий космос міцні, але все ж таки не бажано перевіряти їх на міцність, дряпаючи реголітом.

— Ти біжиш надто швидко! Якщо зашпортнешся, то впадеш!

— Це краще, ніж дихати вакуумом, — відповідаю я. — У мене залишилося максимум секунд десять.

— Я сильно відстав, — каже він. — Не чекай на мене.

Лише зараз я усвідомлюю, наскільки мені вдалося розігнатися. Трикутні плити Конрада заступають мені поле зору. Вони збільшуються в розмірах надзвичайно стрімко.

— Чорт! — немає часу сповільнюватись. З останнім стрибком я перекидом лечу вперед. Якраз вчасно — хоч мені, звісно, просто пощастило — і вдарюся ногами об стіну. Добре, Боб мав рацію. Так швидко бігати не можна.

Вдарившись об землю, я зводжуся на ноги і хапаюся за ручку люка.

Мені заклало вуха. У шоломі пищить аварійний сигнал. Балон спорожнів майже повністю. Витік був занадто сильний, балон на таке не розрахований.

Натискаю на ручку, люк відчиняється, я падаю всередину. Намагаюся хапати ротом повітря, в очах усе розпливається. Зачинаю люк, простягаю руку до аварійного балона і смикаю за запобіжник. Кришка балона відлітає — і повітря наповнює простір. Воно виривається назовні так швидко, що охолоджується від розширення й перетворюється на туман. Я падаю на підлогу, мало не втрачаючи свідомості.

Задихаючись у скафандрі, я ледве стримую пориви блювоти. Такі навантаження точно не для мене. Від нестачі кисню в мене починається головний біль; він триватиме щонайменше кілька годин. Це ж треба — мені вдалося вляпатися у гірську хворобу на Місяці!

Газ ще трохи свистить, перетворюється на маленький струмочок і зупиняється зовсім.

Боб нарешті добігає до люка. Я бачу, як він зазирає крізь маленьке кругле віконце.

— Статус? — запитує він по рації.

— При свідомості, — хрипко відповідаю я.

— Можеш стати на ноги? Чи покликати на допомогу?

Якби Боб зайшов усередину, це мене б убило — адже в мене був ушкоджений скафандр. Зате будь-хто з двох тисяч людей, що перебували у місті, міг відкрити шлюз з іншого боку і втягнути мене досередини.

— Не треба.

Я встаю навкарачки, потім підводжуся на ноги, підходжу до панелі керування і запускаю процедуру очистки. Мене зусібіч обдувають струмені повітря під високим тиском. Сіра місячна пилюка заповнює простір шлюзу і втягується у фільтраційні отвори на стінах.

Після очистки автоматично відчиняється внутрішній люк.

Я заходжу в тамбур, відпускаю ручку люка й сідаю на лавку. Боб проходить крізь шлюз у звичайний спосіб, без жодних спецефектів на зразок аварійного балона (який, до речі, треба буде замінити), а у звичайному порядку, за допомогою насосів і клапанів. Пройшовши очистку, він також заходить у тамбур.

Я мовчки допомагаю Бобові зняти шолом і рукавиці. Не годиться залишати колегу наодинці з таким завданням. Звичайно, впоратися із цим самотужки людині під силу, але страшенно непросто. Крім того, це вже стало традицією. Він також допомагає мені.

— Це був капець, — кажу я, знімаючи шолом.

— Так і загинути можна, — відповідає він, знімаючи скафандр. — Треба слухатися моїх наказів!

Знявши скафандр, я оглядаю його ззаду і вказую на гострий край металу, що колись був клапаном.

— Бачиш, клапан полетів. Я ж кажу, метал зносився.

Він дивиться на клапан і киває:

— Добре. Крос-з'єднання справді було б провальним варіантом. У цьому ти маєш рацію. Але все одно цієї ситуації можна було уникнути. Звідки в тебе цей скафандр?

— Довелося купити уживаний.

— А навіщо було купувати уживаний?

— Бо в мене немає грошей на новий — навіть на уживаний ледве вдалося назбирати. Але ж ви, падлюки, не дозволили б мені вступити до профспілки, не маючи скафандра.

— Треба було назбирати на новий.

Боб Льюїс раніше служив у морській піхоті Сполучених Штатів, і жарти з ним не проходять. Ще одна важлива річ — він головний тренер ВК-профспілки. Хоч над

ним є начальник — голова профспілки, але тільки Боб вирішує, чи здала людина іспит. Без цього не беруть до профспілки, а отже, не дозволяється виводити на поверхню групи туристів. Ось так ці профспілки і працюють. Падлюки!

— І що? Як у мене вийшло?

Він шморгнув носом.

— Ти що, жартуєш? Екзамен не здано, Джаз. Це цілковитий провал.

— Чому? Адже мені вдалося виконати всі маневри, всі завдання, пройти смугу перешкод менш ніж за сім хвилин. Крім того, виникла смертельно небезпечна ситуація, та мені вдалося не поставити під загрозу життя партнера і безпечно повернутися до міста.

Боб відчинив шафку і поклав туди свої рукавиці та шолом.

— Твій скафандр — це твоя відповідальність. Проблеми зі скафандром — це твої проблеми.

— То ти що, звинувачуєш мене за витік? Коли ми виходили, усе було гаразд!

— У цій професії для нас головне — результат. Місяць безжалісний. Йому однаково, чому в тебе проблеми зі скафандром. Та з виникненням цих проблем ти помираєш. Тобі слід було краще подбати про технічний стан обладнання.

Він розвішав у шафці решту скафандра.

— Та годі тобі, Бобе!

— Джаз, так справді можна загинути. Як я після цього можу сказати, що екзамен складений?

Він зачинив шафку і пішов до виходу.

— Тест можна буде повторити за шість місяців.

Я стаю йому поперек дороги.

— Це смішно! Навіщо мені ставити життя на паузу через якесь дурноверхе правило профспілки?

— Приділяй більше уваги перевірці обладнання.

Він проходить повз мене і виходить із тамбура.

— І не забудь розрахуватися, коли полагодиш витік!

Я проводжаю його поглядом і знову сідаю на лавку.

— Це ж треба...

Я пробираюся додому через хитросплетіння алюмінієвих коридорів. Принаймні йти не дуже далеко. Усе місто не більше ніж півкілометра завширшки.

Я живу в Артеміді — першому і поки що єдиному місті на Місяці. Воно складається з п'яти величезних сфер-бульбашок, напівзанурених у місячну поверхню. Тому Артеміда має саме такий вигляд, який мала у наукових фантастів минулого, — як набір сфер. Просто не видно частин, що містяться під землею.

Купол Армстронга розміщений посередині, а навколо нього — Олдрін, Конрад, Бін і Шепард. Кожен купол з'єднується із сусідніми за допомогою тунелів. Я пам'ятаю, як колись у початковій школі мені дали завдання зробити модель Артеміди. Це було доволі просто: кілька м'ячиків, кілька паличок — на все знадобилося хвилин десять.

Сюди дорого добиратися. Тут пекельно дорого жити. Але місто не може складатися винятково з багатих туристів і дивакуватих багатіїв. Тут також потрібні люди робочого класу. Ніхто ж не сподівається, що пан Збісабагатий-Товстосум III сам чиститиме собі туалет, правда?

Ось я і належу до таких маленьких людей.

Я живу у Нижньому Конраді 15 — себто, у понурій ділянці Купола Конрада, на глибині п'ятнадцяти поверхів. Якби мій район був вином, то знавці описували б його як «відстійний, з відтинками невдач і хибних життєвих рішень».

Я проходжу повз ряд близько розміщених квадратних дверей, аж поки не дістаюся до своїх. У мене принаймні нижня комірка. Це означає, що заходить і виходить мені легше. Я проводжу повз замок своїм пристроєм гізмо, двері клацають і відчиняються. Я заповзаю всередину і зачинаю їх за собою.

Лежачи у комірці, я дивлюся на стелю. Між нею і моїм обличчям менше ніж метр.

Офіційно це називається комірковим помешканням, але всі називають їх трунами. Це всього лише відгороджена комірка, на якій є двері, що зачинаються. Труну можна використовувати лише в один спосіб — спати. Ну добре, є ще один варіант, чим тут можна зайнятися (також у горизонтальному положенні), ви мене зрозуміли.

У мене є ліжка і полиця — оце й усе. У коридорі — спільний туалет, а за кілька кварталів — спільні душові. Моя труна не потрапить на сторінки журналу «Найкращі будинки і краєвиди Місяця», але ні на що краще у мене не вистачило б грошей.

Я дивлюся на гізмо, щоб дізнатися, котра година.

Немає часу на роздуми. Після полудня має прилетіти вантажний корабель ККК, а значить, мені треба працювати.

Одразу поясню: для нас слово «полудень» визначається не Сонцем. Справжній полудень у нас буває лише раз на двадцять вісім земних днів, і ми все одно його не бачимо.

У кожного купола дві стінки, кожна завтовшки шість сантиметрів, а між ними — метр гірської породи. У такий купол можна було б вистрілити з гаубиці, і оболонка все одно залишилася б цілою. Одним словом, сонячних променів вона точно не пропускає.

Який же час показують наші годинники? Це кенійський час. Якщо в Найробі це було б після полудня, то на Артеміді — також.

Із мене досі котиться піт після аварійної ситуації. Часу на душ немає, але я можу принаймні перевдягнутися. Я лежачи знімаю свій охолоджувальний костюм, що вдягається під скафандр, а потім надягаю синій комбінезон, застібаю пояс, сідаю, схрестивши ноги, і зав'язую волосся хвостиком. Потім беру гізмо і виходжу.

У нас на Артеміді немає вулиць, тільки коридори. Нерухомість на Місяці коштує дуже дорого, тож витратити гроші на будівництво доріг нікому не хотілося. За потреби тут можна їздити на електричному візку або скутері, але передусім ці коридори пішохідні. Гравітація тут становить усього одну шосту від земної, тож переміщення пішки не потребує великих затрат енергії.

Що відстійніший район, то вужчі коридори. У Нижньому Конраді вони просто-таки викликають клаустрофобію. Дві людини можуть розминутися, лише повернувшись боком.

Петляючи коридорами, я дістаюся центра мінус п'ятнадцятого поверху. Ліфти десь далеко, тому я йду сходами — по три сходинки за крок. Прогони у центральній частині схожі на земні. Кожна сходинка — двадцять один сантиметр заввишки. Так зручніше для туристів. Там, де туристів немає, кожна сходинка по півметра заввишки.